

Handskguide för rätt val av undersöknings-, skydds- och operationshandske

Version 1.3

Gäller från 1 juni 2015

Inledning

För att underlätta personalens val av rätt handske till olika arbetsmoment har representanter från verksamheten, yrkeshygien och vårdhygien utarbetat handskrekommendationer i denna handskguide.

Välja rätt handske

Det finns många faktorer att ta hänsyn till vid val av handske, till exempel:

- Vad ska handskarna skydda mot?
- Vem ska skyddas?
- Hur länge ska de skydda?
- Finns allergi hos personal eller patienter, t ex latexallergi och/eller kontaktallergi?
- Är det viktigt att kunna greppa bra? Behövs fingertoppskänsla?

Hur väl en handske skyddar mot risker beror bland annat på följande faktorer:

- Vilket material handsken är gjord av
- Handskens tjocklek
- Kvalitet från tillverkningen
- Ålder och förvaring av handsken
- Handskens renhetsgrad (ren eller steril)

De handskar som väljs måste vara de som bäst uppfyller kraven på den skyddsnivå, komfort och passform som användaren behöver. Val av handskar kan innebära en kompromiss mellan önskvärda egenskaper. Ibland kan dubbla handskar behövas eller en innerhandske av tunn plast eller bomull.

Vid vilka arbetsmoment ska handskar användas

Använd alltid handskar vid:

- Risk för kontakt med blod, urin, avföring och sårsekret
- Risk för stick- och skärskador
- Hantering av de flesta kemikalier
- Beredning och administrering av farliga läkemedel
- Sterilt arbete

Handskar används vid kontakt eller risk för kontakt med kroppsvätskor och utsöndringar, såsom blod, urin, avföring, kräkning, sekret, likvor samt vid orent arbete. Handskar minskar den mängd smittämnen som når handen, så att handdesinfektion kan göra händerna smittfria när du tagit av handskarna. Handskar utgör ett mekaniskt skydd vid stickskada. Välj rätt handske för det arbete du utför och de kemikalier du arbetar med.

Skydds- och undersökningshandskar har renhetsgraden "ren" dvs. de ska se rena ut men kan ha alla typer av mikroorganismer (bakterier och virus) i varierande mängd på såväl in- som utsida. Dessa handsktyper ger inget skydd för patienten. De skyddar bäraren mot nedsmutsning av händerna som är större än vad som kan desinfekteras bort (händerna ska desinfekteras efter handskavtagning). De minskar också smitt dosen om bäraren skulle skära/sticka sig på ett föremål som är förorenat av virusinnehållande blod.

Operationshandskar är sterila och skyddar både bäraren och patienten.

Låt händerna torka ordentligt efter tvätt/handdesinfektion före handskpåtagningen.

Kasta handskarna direkt efter användning. Desinfektera aldrig handskarna eftersom desinfektionsmedel förstör den skyddande funktionen. Handskar blir förorenade utanpå och sprider då smitta på samma sätt som den obehandlade handen.

Tänk därför på att:

- Inte omväxlande beröra smutsigt och rent, även om du har handskar på händerna
- Byta handskar mellan olika vårdmoment hos samma patient
- Alltid byta handskar mellan patienter

Huden luckras upp under en tät handske. Detta ökar risken för hudbesvär. Händerna ska därför inte utsättas för handskar under längre tid eller oftare än nödvändigt. En tunn bomullsvante kan användas under en vanlig handske för att minska fuktigheten.

Råd vid förvaring av handskar

Handskar ska förvaras så att de skyddas mot värme och ljus. Detta gäller både vid förrådsförvaring och vid användning. Låt inte handskarna stå i fönstret! Använd gärna väggfasta handskhållare.

Förvaras handskarna fel påskyndas åldringsprocessen, handskarna blir sköra och går lätt sönder. Alla handskar har begränsad hållbarhet, se förpackningen.

Val av operationshandskar

I första hand rekommenderas operationshandskar av polyisopren, dvs latexfria handskar. Vid känd eller misstänkt latexallergi hos patient eller personal ska operationshandskar av polyisopren eller neopren alltid användas. Risken för stick- och skärsador och för att blod penetrerar genom huden minskas väsentligt genom att dubbla handskar används. När en operationshandske har utsatts för kemisk påverkan, från t ex bencement, måste den bytas, då handskmaterialet snabbt påverkas negativt av cementen. Akrylater i bencement går även igenom handskarna på väldigt kort tid vilket innebär att handskarna ger dåligt skydd mot dessa.

Följande operationshandskar finns upphandlade:

Handskens namn	Beskrivning	Material	Lämpligt användningsområde	Artikelnummer
 Biogel PI Indicator	Dubbelhandske	Latexfri	Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.	62517 62518 62519 62520 62521 62522 62523
 Biogel PI UltraTouch	Överhandske till dubbelhandske	Latexfri	Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.	62548 62549 62550 62551 62552 62553 62554 62555

<p>Biogel PI Micro Indicator</p> 	<p>Dubbelhandske tunn</p>	<p>Latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>84697 84698 84699 84700 84701 84702 84703</p>
<p>Biogel PI Micro överhandske</p> 	<p>Överhandske till dubbelhandske tunn</p>	<p>Latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>84725 84726 84727 84728 84729 84730 84731 84732</p>
<p>Peha Neon Latexfri</p> 	<p>Extra kemikalietålig handske</p>	<p>Latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>84704 84705 84706 84707 84708 84709 84710</p>
<p>Biogel Skinsense Indicator</p> 	<p>Extra kemikalietålig handske</p>	<p>Latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>84711 84712 84713 84714 84715 84716</p>
<p>Encore Non-Latex Hybrid/Ansell</p> 	<p>Standardhandske/Överhandske till Gammex PF Isoderm Underglove/Ansell</p>	<p>Latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>84717 84718 84719 84720 84721 84722 84723 84724</p>

<p>Gammex PF Isoderm Underglove/Ansell</p> 	<p>Underhandske</p>	<p>Latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>65832 65833 65834 65835 65836 65837 65838 65839</p>
<p>Gammex PF Isoderm/Ansell</p> 	<p>Standardhandske</p>	<p>latexfri</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm. Används vid misstänkt latexallergi.</p>	<p>65824 65825 65826 65827 65828 65829 65830 65831</p>
<p>Biogel Eclipse Indicator</p> 	<p>Dubbelhandske</p>	<p>Latex</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm.</p>	<p>62303 51714 51715 51716 51717 51718 62304</p>
<p>Biogel Eclipse</p> 	<p>Överhandske till dubbelhandske</p>	<p>Latex</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm.</p>	<p>62307 56667 56668 56669 56670 56671 62308 62500</p>
<p>Encore style 85/Ansell</p> 	<p>Standardhandske/ Överhandske till Gammex PF Underglove/Ansell</p>	<p>Latex</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm.</p>	<p>65816 65817 65818 65819 65820 65821 65822 65823</p>

<p>Gammex PF Sensitive/Ansell</p> 	<p>Extra tunn handske</p>	<p>latex</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm.</p>	<p>65800 65801 65802 65803 65804 65805 65806 65807</p>
<p>Gammex PF Underglove/Ansell</p> 	<p>Underhandske</p>	<p>Latex</p>	<p>Operation samt övriga sterila ingrepp såsom CVK mm.</p>	<p>65808 65809 65810 65811 65812 65813 65814 65815</p>

Val av sterila undersökningshandskar

Handskens namn	Beskrivning	Material	Lämpligt användnings Område	Artikel nummer
	<p>Steril undersökningshandske, finns som par-förpackad och i 1-pack</p>	<p>Co-polymer av EVA</p>	<p>Vid sterila undersökningar samt vid allergi mot operationshandskar då dessa används under operationshandskar.</p>	<p>59228 59229 59230 84760 84761 84762</p>

Val av skydds- och undersökningshandskar

I första hand rekommenderas undersökningshandskar av nitril. Undersökningshandskar av vinyl (=PVC) rekommenderas för vid kontaktallergier för gummikemikalier hos personal samt för personer som är latex-allergiska.

Följande undersöknings- och skyddshandskar finns upphandlade:

Handskens namn	Beskrivning	Material	Lämpligt användningsområde	Artikel nummer
HospiCare (Abena) 	Undersökningshandske, kontaktallergenfri, extra lång	Nitril	Omvårdnads arbete, provtagning, städning, mm	70694 70695 70696 70697 70698
Medola (Mediq) 	Undersökningshandske, extra kemikalietålig, extra lång	Nitril	Omvårdnads arbete, provtagning, städning, mm	70689 70690 70691 70692 70693
Milky Sensit (Papyrus) 	Undersökningshandske, kontaktallergenfri	Nitril	Omvårdnads arbete, provtagning, städning, mm	70684 70685 70686 70687 70688
Klinion (Mediq) 	Undersökningshandske, tunn	Nitril	Omvårdnads arbete, provtagning, städning, mm	70699 70700 70701 70702 70703

<p>Medola (Mediq)</p> 	<p>Undersökningshandske, kontaktallergenfri</p>	<p>Vinyl</p>	<p>Omvårdnads arbete, provtagning, städning, mm</p>	<p>70730 70731 70732 70733 70734</p>
<p>Evercare (Onemed) Genomskinlig handske</p> 	<p>Undersökningshandske, kontaktallergenfri, extra lång</p>	<p>Vinyl</p>	<p>Omvårdnads arbete, provtagning, städning, mm</p>	<p>70725 70726 70727 70728 70729</p>
<p>Selefa (Onemed)</p> 	<p>Armbågslång skyddshandske</p>	<p>PE-plast</p>	<p>På hudkliniker vid lokalbehandling med läkemedel</p>	<p>59240</p>
<p>Extra strong (Papyrus)</p>	<p>Skyddshandske</p>	<p>PE-plast</p>	<p>På hudkliniker vid lokalbehandling med läkemedel</p>	<p>65848 65849 65850</p>

				
<p>Orange 260 (Nordic Biolabs)</p> 	Laboratoriehandske	Nitril	Vid arbete som kommer i kontakt med kemikalier och cytostatika	83076 83077 83078 83079 83080

För beställningsinformation se MediCarriers katalog. www.medicarrier.se

För mer information om handskarna och vilken handske som ska användas för vad se rubrik för nedan.

Arbetsmoment	Rekommenderad typ av handske
Borttagning av förband	Undersökningshandskar av nitril eller vinyl
Rengöring av t ex flexibla endoskop	Undersökningshandskar av nitril eller vinyl
Hushållsdisk	Om handskar behövs använd hushållshandske (flergångs)
Kemikaliehantering	Handske för arbete med laboratoriekemikalier, nitril Se mer information nedan under Handskrekommendation – kemikalier/läkemedel
Läkemedelsberedning och administrering	Se mer information nedan under Handskrekommendation – kemikalier/läkemedel
Ren rutin	Undersökningshandskar av nitril eller vinyl
Provtagning och analys	Undersökningshandskar av nitril eller vinyl
Punktdeinfektion	Undersökningshandskar av nitril eller vinyl
Städning, vått arbete	Undersökningshandskar av nitril eller vinyl
Arbete som kräver mindre skydd	Skyddshandskar i PE-plast
Central venkateter (CVK)	Inläggning: Sterila polyisoprenhandskar Omläggning: Enligt lokal rutin

Handskrekommendation – kemikalier/läkemedel

Handskar skyddar olika lång tid mot olika typer av kemikalier och läkemedel. Tiden varierar beroende på bland annat läkemedlets/kemikalienens egenskaper samt handskmaterial, handskens tjocklek och kvalitet.

Det är viktigt att tänka på följande då man använder handskar vid arbete med kemikalier:

- Välj en undersökningshandske av nitril i första hand eftersom de ger ett något bättre skydd mot kemikalier än vinylhandskar
 - Leverantörerna har för sina handskar uppgett genombrottstider¹ för vissa efterfrågade kemikalier/läkemedel. Se Tabell över genombrottstider för olika kemikalier i minuter. Observera att genombrottstiderna kan variera från en handske till en annan och tiderna ska därför ses som en vägledning²
 - Handskar som har kommit i kontakt med kemikalier kan påverkas så att skyddsfunktionen avsevärt försämras. När en handske har blivit förorenad/kontaminerad av en kemikalie, är det därför viktigt att handsken byts snarast möjligt!
 - Vissa kemikalier tränger igenom alla handskar snabbt – använd då dubbla handskar!
 - Ytterligare information om rekommenderade handskmaterial kan finnas i säkerhetsdatabladet (under punkt 8) för aktuell kemikalie
- ¹ Genombrottstid är den ungefärliga tid det tar för en kemikalie att tränga igenom handsken.
² Om uppgifter saknas i bilagan har leverantören inte lämnat några uppgifter.

Allmän information om material i handskar

Material	Fördelar	Nackdelar
Nitril (syntetiskt gummi)	<ul style="list-style-type: none"> • Elastiska • Stor draghållfasthet • Goda barriäregenskaper mot biologiska ämnen • Undersökningshandskar av nitril är i allmänhet de engångshandskar som skyddar bäst mot många kemikalier. (Se mer info i Handskrekommendation) 	<ul style="list-style-type: none"> • De handskar som inte är kontaktallergenfria kan innehålla allergiframkallande restkemikalier (t ex tiuramer och karbamater) • Skyddar dåligt mot bl. a acetone
Polyeten (PE-plast) Tunna genomskinliga plasthandskar	<ul style="list-style-type: none"> • Inga kända hälso- eller miljörisker. • Lämpliga endast som extra underhandske. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inga genombrottstider för kemikalier har angetts. Polyetenhandskar är därför olämpliga att använda vid kemikaliehantering. • Svaga fogar
Vinyl (PVC) Upphandlade PVC-handskar är ftalatfria.	<ul style="list-style-type: none"> • Lämpar sig vanligen för personer som är latexallergiska eller allergiska mot gummikemikalier • Innehåller inte allergiframkallande restkemikalier och är därför lämpliga för personer som är allergiska mot dessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Mycket få genombrottstider för kemikalier har angetts. PVC-handskarna är därför olämpliga att använda vid kemikaliehantering. • Miljöbelastande vid tillverkning och avfallshantering • Landstingens PVC användning ska minska enligt miljöplaner och miljömål
Latex Endast operationshandskar	<ul style="list-style-type: none"> • Ger bättre känslighet 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan orsaka allergisk reaktion såväl på användaren som på patienten

Arbetsgruppen

Detta dokument har utarbetats av:

- Biomedicinsk analytiker, Agneta Söderstedt, Karolinska
- Överläkare vårdhygien, Ann Tammelin, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
- Yrkeshygieniker, Marie-Louise Lind, Centrum för arbets- o miljömedicin
- Hudtoxikolog, Anders Boman, Centrum för arbets-o miljömedicin
- Upphandling, Lisa Borgh

Referenser

Uppgifter från avtalade leverantörer.
Handbok för hälso- och sjukvård, Sveriges kommuner och landsting.
Handskrekommendationer inom hälso- och sjukvården

Mer information

Vill du veta mer om hur du väljer rätt handske se arbetsmiljöverkets "Akta Händerna"

Tabell över genombrottstider i undersökningshandskar för olika kemikalier i minuter

	Selefa (Onemed)	Extra strong (Papyrus)	Hospicare (Abena)	Klinion (Mediq) Exam Ultra	Milky Sensit (Papyrus)	Medola (Mediq) Vinyl	Medola (Mediq) Extra protection	Evercare (Onemed)	Orange 260 (Nordic Biolabs)
Karmustin	i.u	i.u	16,7 (3.300 ppm)	72,91	>480	i.u	137	i.u	34
Cisplatin	i.u	i.u	>240 (1000 ppm)	480	>480	i.u	480	i.u	i.u
Bortezomib	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u
Cyklofosfamid	i.u	i.u	>240 (20.000 ppm)	480	>480	i.u	480	i.u	240
Cytarabin	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u
Docetaxel	i.u	i.u	i.u	480	i.u	i.u	480	i.u	i.u
Epirubicin	i.u	i.u	i.u	480	i.u	i.u	480	i.u	i.u
Etoposid	i.u	i.u	>240 (20.000 ppm)	480	>480	i.u	480	i.u	240
5-Fluorouracil	i.u	i.u	>240 50.000 ppm)	480	>480	i.u	480	i.u	240
Gemcitabin	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	480	i.u	i.u
Irinotekan	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u
Karboplatin	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u
Metotrexat	i.u	i.u	i.u	480	>480	i.u	480	i.u	i.u
Mitomycin C	i.u	i.u	i.u	480	i.u	i.u	480	i.u	i.u
Mitoxantron	i.u	i.u	i.u	480	i.u	i.u	480	i.u	i.u
Paclitaxel (Taxol)	i.u	i.u	>240 (6.000 ppm)	480	>480	i.u	480	i.u	240
Vinkristinsulfat	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u
Aceton 100%	i.u	i.u	i.u	<1	i.u	i.u	<1	i.u	1
Etanol	i.u	i.u	<1 (70%)	46	35%-10, 70%-2	i.u	480	i.u	34 (70%)
Formaldehyd (35-37%)	i.u	i.u	>480	480	180	i.u	480	i.u	480
Glutaraldehyd	i.u	i.u	>480 (50%)	480	>480	i.u	480	i.u	480 (25%)
Isopropanol	i.u	i.u	>29 (70%)	46	>480	i.u	480	i.u	46 (100%)
Hexan	i.u	i.u	i.u	11	2	<1	480	i.u	52
Klorhexidin/klorhexidindiglukonat (4%)	i.u	i.u	<480	480	>480	i.u	480	i.u	i.u
Medicinsk bensin	i.u	i.u	i.u	15 min	>480	i.u	25	i.u	i.u

Etidiumbromid	i.u	i.u	i.u	i.u	>480	i.u	i.u	i.u	i.u
Fenol	i.u	i.u	i.u	i.u	<5	i.u	i.u	i.u	i.u
Natriumhydroxid	i.u	i.u	i.u	i.u	>480	>480 (40%)	i.u	i.u	i.u
Perklorosyra	i.u	i.u	i.u	i.u	117	i.u	i.u	i.u	i.u
Thio- Tropa	i.u	i.u	i.u	i.u	>480	i.u	i.u	i.u	i.u
Väteperoxid	i.u	i.u	i.u	i.u	>480	i.u	i.u	i.u	i.u
Doxorubicin Hydroklorid	i.u	i.u	>240	i.u	>480	i.u	i.u	i.u	i.u
Klorhexidin	i.u	i.u	i.u	i.u	>480	i.u	i.u	i.u	i.u
Metylendifenyl-diisocyanat (plastgips)	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u
Trietylglykoldimetakrylat (tandvård)	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	23	i.u	i.u
2-hydroxyetylmetakrylat (tandvård)	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	20	i.u	i.u
Xylen 98.5%	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	3
Doxorubicin Hydrochloride	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	240
Thiotropa	i.u	i.u	72,7	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	166
Dacarbazine	i.u	i.u	>240	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u